

Seat No. : _____

XW-108

B. Ed. Sem.-II

April-2013

A-504 : Teacher in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. 10
- (1) પ્રયોજનવાદનો અર્થ અને સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તદ્દનુસાર શિક્ષણના નીચેના મુદ્દાઓ સ્પષ્ટ કરો :
- (1) શૈક્ષણિક હેતુઓ
- (2) શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ
- (2) શ્રી વિવેકાનંદજીના શૈક્ષણિક વિચારોને નીચેના મુદ્દાઓનાં સંદર્ભો ચર્ચો :
- (1) શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો
- (2) શિક્ષકની ભૂમિકા
- (B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4
- (1) વ્યવહારવાદનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (2) જહોન ડ્યુઈનાં શૈક્ષણિક વિચારો અંગે સમજૂતી આપો.
- (3) ટૂંકનોંધ લખો : ગિજુભાઈ બધેકાનું શિક્ષણક્ષેત્રે પ્રદાન.
2. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6
- (1) ‘મૂલ્ય એટલે જીવનરીતીમાં વણાયેલો વિવેક’. – કાકાસાહેબ કાલેલકરના આ વિધાનની સમજૂતી આપો.
- (2) નૈતિક મૂલ્ય એટલે શું ? જીવનમાં નૈતિક મૂલ્યોનું મહત્ત્વ શું છે ?
- (3) સાંસ્કૃતિક વારસાની જાણવણી માટે શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો : 8

- (1) સંસ્કૃતિ એટલે શું ? સંસ્કૃતિનો અર્થ અને પરિભાષા જણાવી તેના લક્ષણો જણાવો.
- (2) અનૌપચારિક મૂલ્ય શિક્ષણ અભિગમ એટલે શું ? આ અભિગમ ઉપયોગી શાથી છે તે સ્પષ્ટ કરો.

3. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. 10

- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજની અગત્યતા ચર્ચા તેની સહાયક પ્રવૃત્તિઓની યાદી સઉદાહરણ આપો.
- (2) માનવસંસાધન વિકાસ સામેના પડકારો વિગતે જણાવો.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4

- (1) સામાજિક પ્રગતિના કોઈપણ બે ઉદાહરણો સ્પષ્ટ કરો.
- (2) અંધ વિશ્વાસના કોઈપણ બે ઉદાહરણો આપી તેને દૂર કરવામાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (3) 'શિક્ષિત ભ્રષ્ટાચારીએ શિક્ષણની નીપજ છે.' – પ્રસ્તુત વિધાનના સંદર્ભમાં તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

4. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6

- (1) રાષ્ટ્રીય એકતાની સંકલ્પના સમજાવો.
- (2) ભાવાત્મક એકતા લાવવા શિક્ષક તરીકે તમે શું-શું કરશો ?
- (3) 'બિનસાંપ્રદાયિકતા એટલે સર્વધર્મસમભાવ.' – વિધાન સમજાવો.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો : 8

- (1) 'રાષ્ટ્રીય એકતાના વિકાસમાં શિક્ષણ અને શિક્ષકનો ફાળો' આ અંગે નોંધ તૈયાર કરો.
- (2) બિનસાંપ્રદાયિકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બિનસાંપ્રદાયિકતા આડેના અવરોધો જણાવો.

5. નીચે આપેલ પ્રશ્નો માટે યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરી જવાબ આપો :

14

- (1) જહોન ડયૂઈએ _____ ચિંતક હતો.
- (a) પ્રકૃતિવાદી (b) આદર્શવાદી
(c) વ્યવહારવાદી (d) અસ્તિત્વવાદી
- (2) ગિજુભાઈએ _____ શિક્ષણમાં નોંધપાત્ર કામગીરી કરી હતી.
- (a) પૂર્વ પ્રાથમિક (b) પ્રાથમિક
(c) માધ્યમિક (d) ઉચ્ચ માધ્યમિક
- (3) મૂલ્ય એટલે _____.
- (a) ગુણવત્તા (b) મહત્ત્વ
(c) કિંમત (d) આપેલ બધા જ
- (4) શ્રીમદ ભગવદ્ગીતા એ _____ મહાકાવ્યનો એક ભાગ છે.
- (a) મહાભારત (b) રામાયણ
(c) ઉત્તર રામાયણ (d) વેદ
- (5) સંયુક્ત કુંડુંબજીવન એ ભારતીય સંસ્કૃતિની _____ સિદ્ધિ દર્શાવે છે.
- (a) સામાજિક (b) ભૌતિક
(c) આધ્યાત્મિક (d) નૈતિક
- (6) _____ પ્રકારનો રાષ્ટ્રવાદ કોઈપણ રાષ્ટ્ર માટે આત્મઘાતક સાબિત થઈ શકે.
- (a) સામાજિક (b) સંકુચિત
(c) વ્યાપક (d) (a), (b), (c) ત્રણેય પ્રકાર
- (7) રાષ્ટ્રીય કેળવણી પ્રથા _____ હોવી જોઈએ.
- (a) ઉત્પાદનલક્ષી (b) સમાજલક્ષી
(c) વ્યક્તિલક્ષી (d) એકપણ જેવી નહીં
- (8) શિક્ષિત વ્યક્તિ પરિવર્તનનો સ્વીકાર _____ થી કરે છે.
- (a) તત્કાલ (b) ધીમે
(c) થોડા સમય બાદ (d) વિલંબથી

- (9) સામાજિક પરિવર્તનની ચાવી _____ પાસે છે.
- (a) શિક્ષણ (b) સમાજ
(c) કુટુંબ (d) સરકાર
- (10) રાષ્ટ્રીય એકતા સામેના પડકારોમાંથી _____ પડકાર અવરોધક નથી.
- (a) કોમવાદ (b) ભાષાવાદ
(c) સંયુક્ત કુટુંબ વ્યવસ્થા (d) ધાર્મિક ઝનૂન
- (11) ભાવાત્મક ઐક્ય માટે સમગ્ર દેશમાં _____ ભાષાનું ચલણ હોવું જોઈએ.
- (a) અંગ્રેજી (b) રાષ્ટ્ર
(c) મરાઠી (d) બંગાળી
- (12) બિનસાંપ્રદાયિકતા એટલે _____
- (a) ધર્મનો અભાવ
(b) શાસન દ્વારા નિશ્ચિત કરાયેલ ધર્મનું પાલન
(c) બહુમતી દ્વારા સ્વીકૃત ધર્મનું પાલન
(d) સર્વધર્મ સમભાવ
- (13) દીને ઈલાહી ધર્મની સ્થાપના _____ એ કરી હતી.
- (a) જહાંગીર (b) શાહજહાં
(c) અકબર (d) હુમાયું
- (14) _____ પુસ્તકનું લેખન ગિજુભાઈએ કર્યું હતું.
- (a) મારા સ્વપ્નનું ભારત (b) દિવાસ્વપ્નો
(c) પંચતંત્રકથા (d) મહાભારત

Seat No. : _____

XW-108

B. Ed. Sem.-II

April-2013

A-504 : Teacher in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Attempt **all** questions.
(2) Write answer as per internal options.

1. (A) Write answer of any **one** question in about **750** words. **10**
- (1) Clarify the following points of Education by giving meaning and concept of pragmatism.
- (i) Aims of Education
- (ii) Methods of teaching
- (2) Discuss the educational thoughts of Swami Vivekanandji in the context of following points :
- (i) Objectives of Education
- (ii) Role of a teacher
- (B) Write answer of any **one** question in about **125** words. **4**
- (i) Clarify the educational importance of pragmatism.
- (ii) Explain the educational thoughts of John Dewey.
- (iii) Write a short note : Gijubhai Badheka's contribution in the field of education.
2. (A) Write any **two** answers of the following questions in about **100** words : **6**
- (1) 'Values means the description in our life-style'. Explain the statement of Kakasaheb Kalelkar.
- (2) What is ethical value ? What is the importance of ethical values in life ?
- (3) Clarify the role of a teacher in maintaining cultural heritage.

- (B) Answer any **one** question in about **500** words : **8**
- (1) What is culture ? Give characteristics of culture by explaining the meaning and definition of culture.
 - (2) What is informal value education approach ? Why this approach is useful ?
3. (A) Answer any **one** question in about **750** words : **10**
- (1) Discuss the importance of international understanding and make a list of subsidiary activities of it with examples.
 - (2) Explain in detail about the challenges in human resource development.
- (B) Answer any **one** question in about **125** words : **4**
- (1) Clarify any two examples of social reformation.
 - (2) Give any two examples of superstition and clarify the role of a teacher in removing it.
 - (3) 'Educated corrupted is a product of education.' Clarify your thoughts with reference to given statement.
4. (A) Answer any **two** of the following questions in about **100** words : **6**
- (1) Explain the concept of National-integrity.
 - (2) What will you do as a teacher for bringing emotional integrity ?
 - (3) 'Secularism means equality of all religions.' – Explain the statement.
- (B) Answer any **one** question in about **500** words : **8**
- (1) Write a note on the 'role of a teacher and education in development of National Integrity'.
 - (2) Clarify the concept of secularism and explain factors distracting secularism.

5. Choose the right option of the following questions :

14

- (1) John Dewey was a _____ thinker.
 - (a) Naturalistic
 - (b) Idealistic
 - (c) Pragmatist
 - (d) Existentialist
- (2) Gijubhai has done notable work in _____ education.
 - (a) Pre-primary
 - (b) Primary
 - (c) Secondary
 - (d) Higher-secondary
- (3) Value means _____.
 - (a) Quality
 - (b) Importance
 - (c) Price
 - (d) All of the above
- (4) Shrimad Bhagvad Gita is a part of _____ poetry.
 - (a) Mahabharata
 - (b) Ramayana
 - (c) Uttar Ramayana
 - (d) Veda
- (5) _____ achievement of culture is shown by joint family system.
 - (a) Social
 - (b) Materialistic
 - (c) Spiritual
 - (d) Ethical
- (6) _____ type of nationalism is self-suicide for any nation.
 - (a) Social
 - (b) Conservative
 - (c) Broad
 - (d) All of these
- (7) The national education system should be _____.
 - (a) product centered
 - (b) society centered
 - (c) individual centered
 - (d) none of above
- (8) The literate person accept the changes _____.
 - (a) rapidly
 - (b) slowly
 - (c) after some time
 - (d) delayed
- (9) _____ had keys of social change.
 - (a) Education
 - (b) Society
 - (c) Family
 - (d) Government

- (10) _____ is not distracter for national integrity.
- (a) Communalism (b) Difference because of languages
(c) Joint Family System (d) Religious rigidity
- (11) _____ language should be used in whole country for emotional integrity.
- (a) English (b) National
(c) Marathi (d) Bengali
- (12) Secularism means _____.
- (a) lack of religion
(b) following religion decided by State
(c) following religion accepted by majority
(d) equality of all religion
- (13) _____ had established the religion of Din-e-Elahi.
- (a) Jahangir (b) Shahjahan
(c) Akbar (d) Humayun
- (14) _____ was a book written by Gijubhai.
- (a) India as my dream (b) Divaswapno
(c) Panchtantra Katha (d) Mahabharat
-